

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันศุกร์ที่ 18 ตุลาคม 2539

เมอร์ดีอกกับรักบี้ 5 ชาติ

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

การแข่งขันรักบี้ 3 ชาติในภูมิภาคฝ่ายใต้ (Southern Hemisphere Three Nations Championship) ซึ่งเริ่มต้นในเดือนกรกฎาคม 2539 และสิ้นสุดในเดือนต่อมา จบลงด้วยชัยชนะของนิวซีแลนด์

รูเปิร์ต เมอร์ดีอก (Rupert Murdoch) นายทุนสื่อมวลชนคนสำคัญของโลกเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการจัดการแข่งขันระหว่างชาติมหาอำนาจทางด้านรักบี้ในภูมิภาคส่วนใต้ ด้วยการตั้งสมาคมรักบี้ (Rugby Union) แห่งอัฟริกาใต้ นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย มาร่วมกันจัดตั้ง SANZAR โดยมีการลงนามในสัญญาเดือนมิถุนายน 2538 ขณะที่มีการแข่งขันรักบี้ชิงชนะเลิศของโลกในอัฟริกาใต้นั้นเอง สัญญานี้มีอายุ 10 ปี เมอร์ดีอกได้ประโยชน์จากการถ่ายทอดโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม โดยที่สมาคมรักบี้ทั้งสามชาติได้ส่วนแบ่งรายได้จากธุรกิจของนายเมอร์ดีอก การแข่งขันใช้วิธีแข่งเหย้า (home) และเยือน (away) คู่จตุรกับการแข่งขันรักบี้ 5 ชาติ

การแข่งขันรักบี้ 5 ชาติ (The Five Nations Championship) เป็นการแข่งขันระหว่างชาติมหาอำนาจทางด้านรักบี้ในภูมิภาคฝ่ายเหนือ (Northern Hemisphere) อันประกอบด้วย อังกฤษ สกอตแลนด์ เวลส์ ไอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ถึงแม้จะเป็นเพียง 3 ประเทศ โดยที่อังกฤษ สกอตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์เป็นประเทศเดียวกัน ส่วนทีมไอร์แลนด์รวมดินแดนส่วนที่อยู่นอกสหราชอาณาจักรด้วย

การแข่งขันรักบี้ 5 ชาติ มีมาแต่ปี พ.ศ. 2452 แข่งมาแล้ว 87 ปี จึงจะมีการแข่งขันรักบี้ 3 ชาติในภูมิภาคฝ่ายใต้ แต่แล้วในปีที่ 88 นั้นเอง การแข่งขันรักบี้ 5 ชาติก็ต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์ครั้งสำคัญ จนเกือบล่มสลาย

ด้วยเหตุที่นายรูเปิร์ต เมอร์ดีอกพบสูตรสำเร็จในการประกอบธุรกิจโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม การซื้อสิทธิผูกขาดในการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาที่ประชาชนนิยมนับเป็นหัวใจแห่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ การผลักดันให้จัดตั้ง Premier League และซื้อสิทธิผูกขาดการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอล ช่วยเปลี่ยนโฉมหน้าของสถานีโทรทัศน์ BSkyB (= British Sky

Broadcasting) ของนายเมอร์ดีค จากที่เคยขาดทุนจำนวนมหาศาลมาเป็นกำไรจำนวนมหาศาล กำไรของ BSkyB มีส่วนช่วยค้ำจุนฐานะการเงินของ News Corp อันเป็นฐานธุรกิจของนายเมอร์ดีค

ความสำเร็จของ BSkyB จากการจัดตั้ง Premier League ทำให้นายเมอร์ดีค เดินหน้าซื้อสิทธิผูกขาดในการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาที่ประชาชนนิยมต่อไป ไม่จำกัดเฉพาะฟุตบอล หากขยายไปยังกีฬาประเภทอื่น โดยเฉพาะคริกเก็ต หากคณะกรรมการโอลิมปิกสากล โอนอ่อนตามข้อเสนอของนายเมอร์ดีค ปานนี้ นายเมอร์ดีคก็มีอำนาจผูกขาดในการถ่ายทอดการแข่งขันโอลิมปิกไปแล้ว

รักบี้เป็นเป้าหมายต่อมาของนายเมอร์ดีค จากการประมวลข้อมูลข่าวสารพบว่า นายเมอร์ดีคใช้ยุทธศาสตร์โลก (Global Strategy) ในการยึดกุมอำนาจผูกขาดในการถ่ายทอด รักบี้ เพราะรักบี้เป็นกีฬาที่มีผู้นิยมชมการแข่งขันจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเครือจักรภพ อังกฤษ โดยที่กระบวนการสากลานวัตกรรมของรักบี้ขยายออกนอกเขตเครือจักรภพอังกฤษด้วย

นายเมอร์ดีคพยายามยึดกุมอำนาจผูกขาดในการถ่ายทอดการแข่งขันรักบี้ ทั้งในภูมิภาคฝ่ายใต้และภูมิภาคฝ่ายเหนือ แต่การแสวงหาอำนาจผูกขาดในโครงสร้างการ จัดองค์กรที่มีอยู่เดิมเป็นเรื่องยากยิ่ง นายเมอร์ดีคจึงใช้วิธีการจัดตั้งองค์กรขึ้นใหม่ ในกรณีฟุตบอล อังกฤษ นายเมอร์ดีคผลักดันให้จัดตั้ง Premier League แทนโครงสร้างเดิม ในกรณีรักบี้ใน ภูมิภาคฝ่ายใต้ นายเมอร์ดีคผลักดันให้มี Super 10 (ต่อมาขยายเป็น Super 12) ซึ่งเป็นการ แข่งขันรักบี้ระหว่างสโมสรชั้นนำจากอัฟริกาใต้ นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย ในลักษณะเหี่ยว กับเยือน และผลักดันให้มี SANZAR ซึ่งเป็นการแข่งขันรักบี้ 3 ชาติ นอกจากนี้ นายเมอร์ดีค พยายามจัดตั้ง Super League ขึ้นในออสเตรเลีย แต่ก็ต้องเผชิญกับการขัดขวางจากนายเคอร์รี่ แพ็กเกอร์ (Kerry Packer) นายทุนสื่อมวลชนแห่งออสเตรเลีย ซึ่งเป็นคู่แข่งเก่า จนถึงกับใช้ อำนาจศาลในการสกัดการจัดตั้ง Super League การถ่ายทอดการแข่งขันรักบี้ในออสเตรเลียเป็น ปริมาณพลแห่งผลประโยชน์ทางธุรกิจของนายแพ็กเกอร์ จึงต้องปกป้องถึงที่สุด ต่างกันแต่เพียงว่า การแสวงหาผลประโยชน์จากการผูกขาดการถ่ายทอดการแข่งขันรักบี้ของนายแพ็กเกอร์ มิได้มุ่งสู่ ยุทธศาสตร์โลกดังนายเมอร์ดีค

ในภูมิภาคฝ่ายเหนือ นายเมอร์ดีคประสบความสำเร็จในการจัดตั้ง Super League โดยที่รักบี้ 5 ชาติเป็นเป้าหมายต่อมา ในขณะที่รักบี้ 3 ชาติหรือ SANZAR เป็นการ จัดองค์กรใหม่ รักบี้ 5 ชาติมีการจัดองค์กรอยู่เดิม โดยที่มีคณะกรรมการรักบี้ 5 ชาติ อันประกอบด้วยผู้แทนจาก Rugby Union ของชาติทั้งห้า ทำหน้าที่จัดการแข่งขันและแบ่งปันผลประโยชน์

จากการแข่งขัน นายเมอร์ด็อกมิกอาจแทรกตัวเข้าไปสู่คณะกรรมการรักบี้ 5 ชาตินี้ได้ จึงใช้วิธีการยื่นข้อเสนอแก่ Rugby Union แต่ละชาติ Rugby Football Union (RFU) อันเป็นองค์กรรักบี้สมัครเล่นของอังกฤษ รีบตะครุบข้อเสนอของ BSKyB โดยทำสัญญาระยะเวลา 5 ปี แลกกับผลประโยชน์ 87.5 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง โดย BSKyB มีอำนาจผูกขาดการถ่ายทอดการแข่งขันของทีมชาติอังกฤษในประเทศอังกฤษ

การตัดสินใจโดยเอกเทศของ RFU ในการทำสัญญากับ BSKyB ในเดือนพฤษภาคม 2539 สร้างความขุ่นเคืองใจแก่พันธมิตรอื่นๆ อย่างยิ่ง เพราะ RFU ตัดสินใจทำสัญญาโดยมิได้ปรึกษากับพันธมิตร ทั้งๆ ที่เป็นประเทศคู่แข่ง ส่อถึงความเห็นแก่ได้ของ RFU ความไม่พอใจยิ่งทวีเมื่อปรากฏต่อมาว่า BSKyB เสนอให้ค่าสิทธิการถ่ายทอดแก่สมาคมรักบี้ชาติอื่นๆ ไม่เท่ากัน ในขณะที่ RFU ได้ 87.5 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง BSKyB เสนอให้เวลส์ 40 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง สก็อตแลนด์ 20 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง และไอร์แลนด์ 18 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง ค่าสิทธิการถ่ายทอดโทรทัศน์ที่ BSKyB เสนอนี้สูงกว่าที่บรรดาสมาคมรักบี้ต่างๆ ได้รับในปัจจุบันถึง 4-5 เท่า

BSKyB อ้างว่า การยื่นข้อเสนอให้สมาคมรักบี้แต่ละชาติแทนที่จะยื่นต่อคณะกรรมการรักบี้ 5 ชาตินี้ มิใช่เรื่องผิดมารยาท ฝรั่งเศสก็ทำสัญญาขายสิทธิการถ่ายทอดโทรทัศน์ของตนเอง โดยมิได้ผ่านคณะกรรมการรักบี้ 5 ชาตินี้ แต่ประเด็นที่สมาคมรักบี้ชาติอื่นๆ ไม่พอใจอย่างยิ่งก็คือ การที่ RFU ตะครุบสัญญาโดยมิได้ปรึกษา RFU อ้างว่า อังกฤษควรได้รับส่วนแบ่งมากกว่าชาติอื่นๆ เพราะมีนักรักบี้และสโมสรรักบี้สังกัด RFU มากกว่าชาติอื่นๆ ซึ่งทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริหารมากกว่าชาติอื่นๆ ด้วย

RFU คาดหวังอย่างผิดๆว่า เมื่อ RFU ลงนามในสัญญากับ BSKyB แล้ว สมาคมรักบี้ชาติอื่นๆ จะลงนามตาม เพราะผลประโยชน์ที่ได้จาก BSKyB เพิ่มขึ้นจากเดิมมาก แต่ก็ผิดคาด เพราะการที่ RFU มิได้ปรึกษาพันธมิตรเป็นประพฤติกกรรมที่ไม่เป็นสุภาพบุรุษ คณะกรรมการรักบี้ 5 ชาตินี้ในการประชุมเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2539 มีมติขับอังกฤษออกจากการแข่งขันรักบี้ 5 ชาตินี้ คงเหลือแต่การแข่งขันรักบี้ 4 ชาตินี้ แต่การขาดอังกฤษในการแข่งขันรักบี้ภูมิภาคฝ่ายเหนือยอมทำให้การแข่งขันกร่อยลงไปเป็นอันมาก และทำให้มหาอำนาจด้านรักบี้ในภูมิภาคฝ่ายเหนืออ่อนด้อยกว่าภูมิภาคฝ่ายใต้อีกมาก จากสภาพปัจจุบันที่อ่อนด้อยกว่าอยู่แล้ว

ในระยะแรกเมื่อถูกตัดขาดจากการแข่งขันรักบี้ภูมิภาคฝ่ายเหนือ อังกฤษคิดที่จะเข้าร่วมการแข่งขันใน SANZAR แทน พร้อมกับทำการฟ้องคณะกรรมการรักบี้ 5 ชาตินี้ ต่อศาลสถิตยุติธรรม แต่แล้วก็มี การต่อสู้ภายใน RFU นั้นเอง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ

บริหาร RFU ก็เปลี่ยนท่าทีในทางประนีประนอมมากขึ้น ในขณะที่ความขัดแย้งกรณีนี้ทำท่าบานปลายเป็นความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติ เมื่อมีการฉีกกำลังกันระหว่างสก๊อตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์ ในฐานะที่มีเชื้อสายเซลติก (Celt) เหมือนกัน ถึงกับมีการเรียกร้องสามัคคีธรรมในหมู่พวกเซลติก (Celtic Unity) เพื่อต่อต้านพวกแองโกลแซกซัน (Anglo-saxon) อันได้แก่ อังกฤษ

คณะกรรมการรักบี้ 5 ชาติ ยื่นข้อเสนอในการประนีประนอมต่อ RFU โดยยื่นข้อเรียกร้องว่า การเจรจาเพื่อขายสิทธิการถ่ายทอดโทรทัศน์จำเป็นต้องเป็นการเจรจาร่วมกันทุกชาติ และแต่ละชาติจำเป็นต้องได้รับส่วนแบ่งรายได้เท่ากัน

การที่อังกฤษถูกตัดหางปล่อยวัด มิให้เข้าร่วมการแข่งขันในภูมิภาคฝ่ายเหนือย่อมมีผล กระทบต่อวงการกีฬารักบี้ในอังกฤษอย่างร้ายแรง ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่าง RFU กับคณะกรรมการรักบี้ 5 ชาติ ยังมีทีนสะสาง ความขัดแย้งใหม่ก็ผุดขึ้น EPRUC (= English Professional Rugby Union Clubs) อันเป็นองค์กรของสโมสรรักบี้อาชีพในอังกฤษไม่พอใจ RFU และทำท่าผละออกจาก RFU ด้านหนึ่งเป็นความไม่พอใจเกี่ยวกับส่วนแบ่งรายได้ อีกด้านหนึ่งเป็นความไม่พอใจเกี่ยวกับการจัดการแข่งขัน โดยที่ EPRUC ต้องการจัดการแข่งขันดิวิชั่นที่ 1 และ 2 เอง และต้องการส่วนแบ่งรายได้มากกว่า 4.2 ล้านปอนด์ที่ได้จาก RFU สโมสรรักบี้ที่สังกัด EPRUC ไม่ยอมให้หนักกีฬาของตนเข้าฝึกซ้อมในทีมชาติอังกฤษ จนกว่าการเจรจาจะบรรลุข้อตกลง

เมื่อต้องเผชิญกับศึกหลายด้านเช่นนี้ RFU จึงต้องประนีประนอม ในที่สุด คณะกรรมการรักบี้ 5 ชาติมีมติรับอังกฤษกลับเข้าเป็นภาคีใหม่เมื่อต้นเดือนกันยายน 2539 โดยมีการทำข้อตกลงระยะเวลา 10 ปี หากภาคีสมาชิกประเทศหนึ่งประเทศใดต้องการถอนตัวออกจากการแข่งขันจะต้องแจ้งความจำนงล่วงหน้าก่อนที่สัญญาสิ้นอายุอย่างน้อย 5 ปี ตามข้อตกลงนี้ คณะกรรมการรักบี้ 5 ชาติรับรู้สัญญาที่ RFU ทำกับ BskyB แต่การเจรจาลงต่อไปต้องยึดหลักการเจรจาร่วม (Principle of Joint Negotiation) แม้ RFU จะทำสัญญากับ BskyB ไปแล้ว แต่เงินที่ BskyB ตกลงจะจ่ายนั้น มิได้ตกเป็นของ RFU แต่เพียงผู้เดียว เมื่อมีการทำสัญญาระหว่าง BskyB กับสมาคมรักบี้ชาติอื่นๆแล้ว รายได้จากการขายสิทธิการถ่ายทอดโทรทัศน์ถือเป็นรายได้ของคณะกรรมการฯ โดยมีหลักการในการแบ่งปันรายได้ดังนี้

- (1) 90% ของรายได้แบ่งปันเท่ากันระหว่างชาติทั้งห้า
- (2) 5% ของรายได้แบ่งปันตามผลการแข่งขัน
- (3) 5% ของรายได้จัดสรรตามจำนวนสโมสรในสังกัด

วิกฤติการณ์การแข่งขันรักบี้ 5 ชาติในภูมิภาคฝ่ายเหนือยุติลงด้วยชัยชนะของ นายรูเบิร์ต เมอร์ด็อก เพราะการที่คณะกรรมการรักบี้ 5 ชาติสามารถประนีประนอมกันได้ โดย

ยอมรับรู้สัญญาที่ RFU ทำกับ BSKyB ย่อมมีนัยว่า บัดนี้ BSKyB อย่างก้าวเข้าไปผูกขาดการถ่ายทอดการแข่งขันรักบี้ของทีมชาติอังกฤษในอังกฤษ หาก BSKyB สามารถบรรลุข้อตกลงกับสมาคมรักบี้อีก 4 ชาติ BSKyB ก็จะมีอำนาจผูกขาดการถ่ายทอดการแข่งขันรักบี้ 5 ชาติโดยสมบูรณ์

การรุกคืบของ BSKyB เข้าไปผูกขาดการถ่ายทอดการแข่งขันรักบี้ 5 ชาติในภูมิภาคฝ่ายเหนือ ในด้านหนึ่งสะท้อนถึงการแผ่อาณาจักรธุรกิจของนายเมอร์ดีก ในอีกด้านหนึ่งแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของกลุ่มทุนวัฒนธรรมในสังคมเศรษฐกิจโลก ด้วยยุทธวิธีการประสานผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มทุนสื่อสารมวลชนกับสมาคมกีฬา ในขณะที่กลุ่มทุนสื่อสารมวลชนดูดซับส่วนเกินทางเศรษฐกิจจากผู้ที่ต้องการชมการแข่งขันกีฬา มาหล่อเลี้ยงสมาคมกีฬาและนักกีฬา สมาคมกีฬาเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นก็สามารถปรับปรุงการจัดการแข่งขัน สโมสรกีฬาเมื่อได้รับส่วนแบ่งจากสมาคมกีฬามากขึ้น ก็สามารถปรับปรุงสนามแข่งขัน และซื้อตัวนักกีฬาระดับยอดเยี่ยมพลได้มากขึ้น เงินได้ที่สูงขึ้นย่อมเป็นสิ่งจูงใจในการดึงดูดผู้มีทักษะและความสามารถด้านการกีฬามาเป็นนักกีฬาอาชีพมากขึ้น ในขณะเดียวกัน กระบวนการโทรทัศน์านวัตกรรมก็ช่วยขยายตลาดการกีฬา ซึ่งเกื้อกูลต่อการเติบโตของกลุ่มทุนวัฒนธรรมอีกทอดหนึ่ง